

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

CURRICULUM NAȚIONAL

ARIA CURRICULARĂ
EDUCAȚIE SOCIOUMANISTICĂ

DISCIPLINA

GEOGRAFIE

clasele V-IX

Chișinău, 2019

PRELIMINARII

Actualul curriculum la **Geografie** reprezintă documentul normativ principal ce conturează viziunea asupra parcursului educațional la disciplină. Acest document proiectează așteptările societății cu privire la rezultatele scontate ale învățării pentru nivelul 2 – învățământul secundar, ciclul I: învățământul gimnazial, cu referire la disciplina **Geografie**. Curriculumul la **Geografie** este parte componentă a Curriculumului Național, prin care se realizează procesul sistematic și treptat de învățare, dezvoltare și formare, bazat pe finalități educaționale, prin selecția riguroasă a conținuturilor, metodelor de învățare/predare/formare și de evaluare a rezultatelor învățării.

Prezentul curriculum este a patra generație de acest tip de documente și a doua generație de curricula centrate pe competențe, constituind o dezvoltare a curricula 2010. Necesitatea schimbărilor a fost determinată de promovarea unor noi politici educaționale și curriculare cu referire la dezvoltarea sistemului educațional.

Documentele normative naționale și internaționale de politici educaționale care stau la baza elaborării curriculumului dat sunt:

- Codul Educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17.07.2014, cu modificările ulterioare;
- Cadrul de referință al Curriculumului Național, aprobat prin ordinul ME nr. 432 din 29 mai 2017;
- Carta Internațională a Educației prin Geografie, 1992 și 2016;
- Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, adoptate de Parlamentul și Consiliul European la Bruxelles, în data de 22 mai 2018;
- Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, aprobat anual prin ordinul MECC.

Curriculumul actual asigură dezvoltarea elevului în raport cu particularitățile individuale ale acestuia în calitate de subiect al procesului educațional. Curriculumul asigură relevanța studiilor, axarea pe formarea de competențe, pregătirea pentru a face față provocărilor lumii contemporane, dezvoltă la elevi experiențele individuale și-i inițiază în activitatea de instruire și participare activă la viața cotidiană.

Funcțiile curriculumului sunt:

- aplicarea cu succes a politicilor educaționale a statului la nivel de disciplină;
- reglementarea procesului de predare-învățare-evaluare a **Geografiei** în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- construirea demersurilor educaționale pornind de la nevoile de dezvoltare ale elevului;
- asigurarea pentru cadrele didactice a reperelor privind proiectarea didactică și desfășurarea demersului educațional la **Geografie**;
- oferirea suportului privind elaborarea manualelor școlare, ghidurilor metodologice, instrumentelor de evaluare și a altor produse curriculare.

Profesorii de geografie vor elabora proiectarea didactică, realizând conexiunea dintre competențe, conținuturi, activități și produse de învățare.

Pentru a desfășura un proces educațional de calitate profesorii de geografie au libertatea de a elabora o strategie proprie de proiectare/organizare a procesului educațional, în vederea formării la elevi a unor valori și atitudini în funcție de cerințele societății contemporane. În funcție de resursele didactice disponibile și caracteristicile colectivului de elev profesorul de geografie va decide privind:

- gruparea elementelor de conținut în unități de învățare, cu respectarea progresiei graduale de formare a competențelor specifice la **Geografie**;
- operarea, la necesitate, a ordinii parcurgerii conținuturilor, cu respectarea logicii științifice și didactice a elementelor de conținut în cadrul unei unități de învățare;
- modificarea unităților de timp recomandate în tabelul din capitolul II. *Administrarea disciplinei*, în dependență de circumstanțele reale și de particularitățile individuale ale elevilor;
- utilizarea personalizată a activităților și produselor de învățare recomandate;
- proiectarea strategiilor de predare-învățare-evaluare, optând pentru tehnici și metode actuale, axate pe elev.

Curriculumul este destinat autorilor de manuale la geografie, ghiduri metodologice și a altor resurse de învățare (atlase geografice școlare, caiete de lucru ș.a.), profesorilor de geografie, inspectorilor școlari, conducătorilor instituțiilor de învățământ, părinților, elevilor și studenților.

I. REPERE CONCEPTUALE

Curriculumul la disciplină se axează pe rolul prioritar al finalităților educației, având ca scop major formarea la elevi a unui sistem de competențe prin studierea **Geografiei**. Actualul curriculum include următoarele componente: Repere conceptuale, Administrarea disciplinei, Competențe specifice disciplinei, Unitățile de învățare (care includ unități de competențe, unități de conținut, activități și produse de învățare recomandate), Reperele metodologice de predare-învățare-evaluare.

Curriculumul ca teorie. Curriculumul abordează instruirea și educația elevilor prin intermediul **Geografiei**, din perspectiva armonizării modelului psihocentric (centrat pe individualitatea fiecărui elev) și a celui sociocentric (care presupune acțiunea în grup a elevilor și relaționarea cu ceilalți), în funcție de realitatea educațională concretă. Studierea **Geografiei** este privită nu ca un scop în sine, ci ca o oportunitate de a forma la elevi anumite competențe specifice ca parte a unor competențe-cheie / transversale, prevăzute de documentele naționale (Codul educației) și cele europene (în primul rând, competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, adoptate de Parlamentul și Consiliul European la Bruxelles la 22 mai 2018).

Curriculumul ca finalitate este axat pe sistemul de competențe, privite ca finalități educaționale, rezultate măsurabile, obținute în cadrul procesului de învățare a **Geografiei**, prin care se certifică în ce măsură și la ce nivel competențele au fost formate și dezvoltate. Competența, în diferite forme ale sale de manifestare și de complexitate, reprezintă finalitatea, care poate fi măsurată/evaluată prin pre-achiziții, reprezentate de unitățile de competențe. Pornind de la conceptul de competență ca finalitate, ea poate include următoarele componente:

- acțiune/activitate, redată printr-un verb – este elementul-cheie al competenței;
- indicator al domeniului (Cunoaștere și înțelegere; Aplicare și operare; Integrare și transfer) – urmărind realizarea integralității cunoștințelor, capacităților și atitudinilor în dinamică și pe etape;
- aspectul condițional al finalității (domeniul, subiectul) – corelarea competențelor specifice la Geografie cu cele cheie/transversale;
- indicator general privind nivelul de realizare a acțiunii sau a produsului în contextul dat de învățare – orientarea la problemele locale, regionale, globale și interculturale.

Curriculumul prevede formarea la elevi a **5 competențe specifice** la disciplina **Geografie** comune pentru ciclul gimnazial și cel liceal.

Aceste 5 competențe specifice derivă din competențele-cheie / transversale și se proiectează taxonomic, fiind dezvoltate la elevi pe întreaga perioadă de școlarizare. Pentru formarea și dezvoltarea competențelor specifice sunt indicate unitățile de competență, care se dobândesc ca pre-achiziții pe parcursul unui an școlar. Unitățile de competență sunt concepute după principiul gradualității, cu un nivel de complexitate în creștere pentru fiecare etapă a procesului educațional, de la an la an. În procesul de proiectare a competențelor specifice disciplinei **Geografie** și a unităților de competență, a fost aplicat cadrul taxonomic axat pe domeniile: Cunoaștere și înțelegere; Aplicare și operare; Integrare și transfer. Conceptul competențelor din prezentul curriculum prevede următoarea regulă: o unitate de competență odată inclusă în matricea competențelor și formată la o etapă a procesului educațional (la o anumită clasă), se va utiliza ulterior fără a mai fi menționată la clasele superioare. Matricea dezvoltării competențelor specifice la **Geografie** pentru învățământul gimnazial este prezentată în tabelul nr.2.

Specificul structurii curriculumului actual la **Geografie** este determinat de abordarea individuală, unde unitățile de competență redau coerența ca fiind una concentrică, nu liniară, astfel accentul trece direct pe formarea competențelor. Unitățile de competență sunt corelate cu activitățile de învățare și produsele recomandate, care reflectă modalitatea de formare a competențelor.

În același timp, teoria competențelor nu anulează *obiectivele operaționale* ale unei lecții. Dimpotrivă, ele sunt în interdependență, iar formularea lor corectă trebuie corelată cu unitățile de competență. Anume prin atingerea obiectivelor operaționale în cadrul lecției elevii asimilează pre-achiziții inițiale, constituate ale competențelor.

Curriculumul ca și conținut. Cu referire la unitățile de conținut la **Geografie**, curriculumul actual este centrat pe următoarele aspecte:

- selectarea conținuturilor din perspectiva:
  - consecutivității logice a conținuturilor științifice ale **Geografiei**, ordonate gradual după nivelul de complexitate;
  - asigurării formării eficiente a competențelor elevilor, în raport cu oportunitățile și particularitățile lor individuale;
  - raportării la nevoile și interesele elevilor, astfel încât materia studiată să întrunească caracterul funcțional, necesitățile unei culturi generale și aplicarea în viața cotidiană;
- identificarea unor noțiuni geografice principale și a unei liste relevante și dozate de obiective geografice, studierea cărora este necesară pentru dobândirea achizițiilor de bază la **Geografie**;
- realizarea unor lucrări practice (una în clasa a V-a și câte 2 în clasele a VI-a – a IX-a) pe teme relevante, de caracter aplicativ și care contribuie semnificativ la formarea unor competențe specifice la elevi; lucrările practice au statut obligatoriu și vor fi evaluate cu notă;
- structurarea conținuturilor pe unități de conținut / module, în raport cu procesul de evaluare a rezultatelor învățării la disciplină reglementat de organele abilitate (de exemplu, la clasele a V-a – a IX-a sunt recomandate câte 4 evaluări sumative pe an);
- axarea conținuturilor pe studierea geografică a țării noastre și a ținutului natal al elevilor, atât prin conținuturile științifice (îndeosebi în clasele a VIII-a și a IX-a), cât și prin realizarea lucrărilor practice obligatorii;
- valorificarea conținuturilor care se referă la utilizarea rațională și protecția patrimoniului natural și cultural mondial și național, pentru formarea competenței specifice nr. 5, gradual la toate clasele, inclusiv prin implicare activă și acțiuni concrete.

Eșalonarea pe clase a conținuturilor curriculare respectă în mare parte curriculumul ediția anului 2010. Elementele de noutate sunt:

- a) reeșalonarea unor conținuturi prin trecerea lor în clasele superioare, în vederea asigurării conexiunilor interdisciplinare ale **Geografiei** (de exemplu, cu Matematica și Fizica) și de optimizarea studierii unor conținuturi; de exemplu, unele noțiuni geografice au fost transferate în clasele mai mari, precum și conținuturile ce țin de coordonatele geografice și de oceane au fost transferate în clasa a VII-a (toate oceanele se vor studia într-un singur modul – Oceanul Planetar);
- b) introducerea unor unități de conținut de caracter practic, legate de viața cotidiană și de multitudinea problemelor cu care se confruntă societatea umană în perioada actuală: *Procesele și fenomenele geografice de risc* (de caracter fizico-geografic); *Probleme actuale* (de caracter uman-geografic); acestea sunt completate și de rubrica *Studii de caz*, care propune o listă de activități de învățare obligatorii, menite să consolideze și să aprofundeze achizițiile elevilor la **Geografie**;
- c) excluderea unor unități de conținut nerelevante, în special a excesului de conținuturi geologice (de exemplu, Evoluția geologică a teritoriului continentelor și a Republicii Moldova în clasele a VI-a, a VII-a și a VIII-a).

În clasa a V-a elevii vor studia **Geografia generală**, care include elemente generale despre planeta Pământ, natură și societatea umană, conținutul fiind structurat în 4 module: *Terra – planeta noastră; Litosfera; Atmosfera și hidrosfera; Biosfera, solul și societatea umană a Terrei*.

Clasa a VI-a prevede studierea **Geografiei continentelor**, începând cu o abordare generală (continente și bazine oceanice, descoperiri geografice, harta geografică), urmată de studierea continentelor situate integral sau preponderent în emisfera de sud (care au caracteristici mai omogene și multe similitudini), cu următoarele 4 module: *Continente și bazine oceanice; Continentul Africa; Continentul America de Sud; Continentele Australia și Antarctica*.

În clasa a VII-a se va studia **Geografia continentelor și oceanelor**, structurată în 4 module: *Rețeaua de grade a hărții geografice; Continentul America de Nord; Continentul Eurasia; Oceanul Planetar*. Astfel, elementele ce se referă la aplicarea rețelei de grade a hărții geografice au fost transferate în clasa a VII-a, pentru a succeda studierea acestui conținut geografic foarte important învățării sistemului de grade la Matematică. Urmează studierea continentelor nordice (mai eterogene și complexe sub raport geografic) și a Oceanului Planetar ca unitate de conținut integră.

În următoarele două clase se va studia geografia țării noastre:

- în clasa a VIII-a – **Geografia fizică a Republicii Moldova**, cu 4 module (*Poziția fizico-geografică și relieful; Clima și apele; Vegetația, lumea animală și solul; Zonele naturale și ariile naturale protejate*);

- în clasa a IX-a – **Geografia umană a Republicii Moldova**, cu 4 module (*Teritoriul și resursele naturale; Populația și așezările umane; Economia națională (sectorul primar și secundar); Economia națională (sectorul terțiar) și dezvoltarea sustenabilă*).

Curriculumul ca și proces presupune unele activități ale cadrului didactic de **Geografie** de pre-implementare a curriculumului (realizarea proiectării didactice de lungă și de scurtă durată și aprobarea acesteia ș.a.), urmate de activități de implementare (prin realizarea predării-învățării-evaluării și monitorizarea acestui proces) și post-implementare (realizarea conexiunii inverse și optimizarea procesului educațional). În acest sens, atingerea țințelor prezentului curriculum presupune a abordare constructivistă și interactivă a procesului educațional la Geografie, axat pe experiențele

elevilor și pe crearea unui mediu de învățare pozitiv, motivant, interesant și aplicativ. Unele reperi specifice privind metodologia proiectării didactice la Geografie sunt prezentate în Ghidul de implementare a curriculumului.

Curriculumul ca și produs reprezintă un set de documente curriculare, în care se proiectează și se explică ceea ce se urmărește în școală, în clasă sau în afara ei, atunci când elevii sunt conduși de cadrele didactice printr-un ansamblu de activități și produse de învățare. Curriculumul ca și produs stă la baza elaborării documentelor curriculare *de tip proiectiv* (proiecte didactice de lungă durată, proiectări ale unităților de învățare, proiecte didactice de scurtă durată) și *de tip metodologic* (manuale școlare, ghiduri metodologice, soft-uri educaționale, teste de evaluare și alte instrumente curriculare).

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Geografie are statut de disciplină obligatorie pentru învățământul gimnazial, fiind parte componentă a ariei curriculare Educație socioumanistică. Bugetul de timp săptămânal al disciplinei este de o oră și anual de 34 ore pentru clasele V-VIII și 33 ore pentru clasa a IX-a, tabelul nr.1.

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasa	Nr. de unități de conținuturi pe clase	Nr. de ore pe an	Asigurarea didactică/curriculară
Obligatorie	Educație socioumanistică	a V-a	4	34	Manual Ghid metodologic Atlas geografic școlar
		a VI-a	4	34	
		a VII-a	4	34	
		a VIII-a	4	34	
		a IX-a	4	33	

Tabelul nr. 1 Administrarea disciplinei școlare Geografie, ciclul gimnazial.

Detalierea orientativă și modalitatea de structurare a activității de predare-învățare-evaluare la disciplina geografie în raport cu conținuturile curriculare se stabilește prin *Reperete metodologice de organizare a procesului educațional la disciplină*, aprobate anual prin ordinul ministrului.

III. COMPETENȚE SPECIFICE DISCIPLINEI - GEOGRAFIE

1. Interpretarea realității geografice prin mijloace și limbaje specifice, manifestând interes pentru dezvoltarea sustenabilă a mediului;
2. Raportarea realității geografice la suporturi statistice, grafice și cartografice, dovedind spirit analitic și practic;
3. Explorarea unor situații-problemă ale mediului local, regional și global, demonstrând responsabilitate și respect față de natură și societatea umană;
4. Investigarea spațiului geografic prin conexiuni interdisciplinare, din perspectiva educației pe tot parcursul vieții;
5. Valorificarea patrimoniului natural și cultural sub aspect social, intercultural, antreprenorial, demonstrând spirit civic.

3.1. MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE LA GEOGRAFIE (învățământul gimnazial)

COMPETENȚE SPECIFICE	UNITĂȚI DE COMPETENȚE (pe clase)				
	V	VI	VII	VIII	IX
1. Interpretarea realității geografice prin mijloace și limbaje specifice, manifestând interes pentru dezvoltarea sustenabilă a mediului	1.1. Utilizarea unor termeni geografici în diferite contexte	1.1. Recunoașterea sensului termenilor geografici în descrierea realității geografice	1.1. Expunerea , în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici în caracterizarea realității geografice	1.1. Formularea , în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici explicând realitatea geografică	1.1. Utilizarea terminologiei geografice pentru caracterizarea realității geografice social-economice
	1.2. Gruparea dirijată a unor elemente geografice date, conform criteriilor prestabilite	1.2. Asocierea elementelor, proceselor și fenomenelor geografice date după criterii prestabilite	1.2. Clasificarea elementelor, proceselor și fenomenelor geografice după criterii prestabilite	1.2. Sistematizarea unor elemente, procese și fenomene naturale după criterii prestabilite	1.2. Sistematizarea unor elemente, procese și fenomene social-economice după anumite criterii
	1.3. Aprecierea unor elemente, procese și fenomene geografice observate direct sau indirect	1.3. Descrierea structurată a realității geografice, utilizând termeni specifici	1.3. Interpretarea informațiilor despre realitatea geografică regională, utilizând termeni specifici	1.3. Prezentarea algoritimizată a realității geografice naturale prin mijloace și limbaje specifice	1.3. Aprecierea realității geografice social-economice prin mijloace și limbaje specifice
2. Raportarea realității geografice la suporturi statistice, grafice și cartografice, dovedind spirit analitic și practic	2.1. Identificarea unor modalități de reprezentare grafică și cartografică a realității geografice utilizând semne convenționale	2.1. Poziționarea elementelor geografice pe reprezentări cartografice utilizând rețeaua de paralele și meridiane principale	2.1. Localizarea elementelor realității geografice pe reprezentări cartografice conform coordonatelor geografice	2.1. Raportarea elementelor, proceselor, fenomenelor naturale la suporturi statistice, grafice și cartografice tematice	2.1. Reprezentarea grafică și cartografică a unor elemente social-economice utilizând date statistice
	2.2. Localizarea elementelor geografice pe reprezentări grafice și cartografice după punctele cardinale	2.2. Determinarea distanțelor dintre elementele geografice pe suporturi cartografice	2.2. Rezolvarea exercițiilor geografice pe baza suporturilor statistice, grafice și cartografice	2.2. Interpretarea suporturilor statistice, grafice și cartografice pentru caracterizarea realității geografice naționale	2.2. Relaționarea elementelor social-economice pe baza suporturilor statistice, grafice și cartografice
	2.3. Formularea unor viziuni proprii despre realitatea geografică pe baza unor reprezentări cartografice	2.3. Ordonarea ghidată a elementelor, proceselor și fenomenelor geografice în reprezentări grafice și cartografice	2.3. Caracterizarea realității geografice regionale pe baza suporturilor statistice, grafice și cartografice	2.3. Explicarea proceselor și fenomenelor naturale utilizând suporturi grafice și cartografice	2.3. Formularea unor convingeri despre realitatea geografică social-economică, pe baza suporturilor statistice,

					grafice și cartografice
3. Explorarea unor situații-problemă ale mediului local, regional și global, demonstrând responsabilitate și respect față de natură și societatea umană	3.1. Perceperea situațiilor-problemă ale mediului la nivel local	3.1. Identificarea ghidată a situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional	3.1. Recunoașterea situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional	3.1. Analizarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă ale mediului natural la nivel local și național	3.1. Analizarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă social-economice la nivel local și național
	3.2. Distingerea ghidată a cauzelor unor situații-problemă ale mediului la nivel local	3.2. Recunoașterea dirijată a relațiilor cauză–efect în cadrul unor situații-problemă ale mediului la nivel regional	3.2. Compararea situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional în baza unui algoritm	3.2. Realizarea studiilor de caz privind soluționarea unor situații-problemă ale mediului natural la nivel local și național	3.2. Deducerea unor măsuri de soluționare a situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național
4. Investigarea spațiului geografic prin conexiuni interdisciplinare, din perspectiva educației pe tot parcursul vieții	4.1. Identificarea elementelor spațiului geografic folosind noțiuni din științe, tehnologii și matematică	4.1. Recunoașterea ghidată a caracteristicilor regionale ale spațiului geografic utilizând TIC	4.1. Caracterizarea ghidată a spațiului geografic regional cu ajutorul TIC în baza unui algoritm	4.1. Explicarea realității geografice naționale realizând conexiuni interdisciplinare	4.1. Argumentarea realității geografice social-economice, realizând conexiuni interdisciplinare
	4.2. Orientarea în spațiul geografic folosind instrumente și mijloace specifice	4.2. Aplicarea dirijată a unor elemente din științe, tehnologii și matematică în studierea spațiului geografic regional	4.2. Realizarea studiilor de caz cu referire la spațiul geografic regional, utilizând conexiuni interdisciplinare	4.2. Explorarea spațiului geografic local și național utilizând conexiuni interdisciplinare	4.2. Investigarea spațiului uman-geografic, utilizând conexiuni interdisciplinare
5. Valorificarea patrimoniului natural și cultural sub aspect social, intercultural, antreprenorial, demonstrând spirit civic	5.1. Identificarea diversității naturale și culturale a realității geografice	5.1. Identificarea unor elemente ale patrimoniului natural și cultural regional	5.1. Distingerea rolului diversității naturale și culturale în mediul geografic regional	5.1. Explicarea diversității naturale a spațiului național în raport cu cel regional	5.1. Estimarea impactului uman asupra patrimoniului natural și cultural din perspectiva dezvoltării sustenabile
	5.2. Enumerarea unor acțiuni de protecție a patrimoniului natural și cultural	5.2. Descrierea unor elemente ale patrimoniului natural și cultural din diferite regiuni ale Terrei	5.2. Compararea trăsăturilor spațiului geografic regional, valorificând patrimoniul mondial	5.2. Deducerea unor măsuri de protecție a patrimoniului natural național	5.2. Propunerea unor proiecte de caracter antreprenorial cu referire la patrimoniul natural și cultural național
Total:	12	12	12	12	12

Tabelul nr. 2 Matricea dezvoltării competențelor la Geografie, ciclul gimnazial

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
Clasa a V-a
Geografie generală

Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Utilizarea unor termeni geografici în diferite contexte</p> <p>1.2. Gruparea dirijată a unor elemente geografice date, conform criteriilor prestabilite</p> <p>1.3. Aprecierea unor elemente, procese și fenomene geografice observate direct sau indirect</p> <p>2.1. Identificarea unor modalități de reprezentare grafică și cartografică a realității geografice utilizând semne convenționale</p> <p>2.2. Localizarea elementelor geografice pe reprezentări grafice și cartografice după punctele</p>	<p style="text-align: center;">TERRA – PLANETA NOASTRĂ</p> <p>Noțiuni: geografie, glob geografic, hartă geografică, ecuator, paralelă, meridian, pol geografic, continent.</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Continente: Eurasia, America de Nord, America de Sud, Africa, Australia, Antarctica.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geografia – știința despre Pământ. • Particularitățile generale ale Terrei ca planetă: forma și mișcările Pământului (în jurul axei sale și în jurul Soarelui). • Reprezentarea suprafeței Pământului: globul geografic, harta geografică. • Modalitățile și mijloacele specifice de orientare în spațiu. • <i>Orientarea în orizontul local (lucrare practică).</i> <p style="text-align: center;">LITOSFERA</p> <p>Noțiuni: litosferă, relief, munte, câmpie, podiș, deal, vulcan, cutremur de pământ.</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Munți: Alpi (vârful Mont Blanc), Carpați, Ural, Himalaya (vârful Chomolungma/Everest).</p> <p>Podișuri: Moldovei Centrale, Tibet, Braziliei.</p>	<p>1.1. Identificarea termenilor geografici în texte literare sau geografice, în surse mass-media, reviste, emisiuni TV etc.; Pronunțarea și scrierea corectă a termenilor și denumirilor geografice; Expunerea, în cuvinte proprii, a principalelor noțiuni geografice cu referire la unitatea de conținut studiată.</p> <p>1.2. Clasificarea elementelor geografice pe tipuri/categorii/criterii de clasificare, în funcție de unitatea de conținut studiată; Selectarea elementelor geografice date conform unor particularități/criterii specifice.</p> <p>1.3. Descrierea, în scris sau oral, a unor elemente, procese, fenomene geografice observate direct și indirect; Caracterizarea unor procese și fenomene geografice, observate direct și indirect, aplicând algoritmul dat.</p> <p>2.1. Enumerarea modalităților de reprezentare grafică și cartografică a unor elemente, procese, fenomene geografice; Compararea modalităților de reprezentare grafică și cartografică a realității geografice; Prezentarea sub formă de organizatori grafici și cartografici a informației geografice; Utilizarea semnelor convenționale la transpunerea informației geografice pe un suport cartografic.</p> <p>2.2. Exerciții de identificare a elementelor geografice pe hartă; Localizarea elementelor geografice observate pe hartă și pe teren față de punctele cardinale; Realizarea unor</p>

<p>cardinale</p> <p>2.3. Formularea unor viziuni proprii despre realitatea geografică pe baza unor reprezentări cartografice</p> <p>3.1. Perceperea situațiilor-problemă ale mediului la nivel local</p> <p>3.2. Distingerea ghidată a cauzelor unor situații-problemă ale mediului la nivel local</p> <p>4.1. Identificarea elementelor spațiului geografic folosind noțiuni din științe, tehnologii și matematică</p> <p>4.2. Orientarea în spațiul geografic folosind instrumente și mijloace specifice</p> <p>5.1. Identificarea diversității naturale și culturale a realității geografice</p>	<p>Câmpii: Europei de Est, Mării Negre, Mesopotamiei, Amazonului. Dealuri: Bălănești. Vulcani: Vezuviu, Etna, Hekla, Kilimanjaro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Structura internă a Pământului. • Rocile: magmatice și sedimentare. • Factorii interni și externi de modelare a scoarței terestre. • Procesele și fenomenele geografice de risc: cutremure de pământ și erupții vulcanice. • Formele majore de relief continental: caracteristici generale, clasificarea după altitudine. <p style="text-align: center;">ATMOSFERA ȘI HIDROSFERA</p> <p>Noțiuni: atmosferă, presiune atmosferică, vânt, precipitații atmosferice, vreme, climă, hidrosferă, ocean, mare, insulă, peninsulă, strâmtoare, râu, afluent, ape subterane.</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Oceane: Pacific, Atlantic, Indian, Arctic. Mări: Neagră, Mediterană. Golfuri: Persic, Mexic. Insule: Groenlanda, Marea Britanie. Peninsule: Arabia, India, Balcanică. Strâmtoari: Gibraltar. Râuri: Dunărea, Prut, Nistru, Amazon, Gange, Mississippi, Nil. Cascade: Angel, Niagara. Lacuri: Caspic, Baikal.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Compoziția și structura atmosferei. • Temperatura aerului. • Presiunea atmosferică și formarea vânturilor. • Precipitațiile atmosferice: formarea, clasificarea după starea de agregare, 	<p>reprezentări cartografice simple ale orizontului local.</p> <p>2.3. Realizarea unor texte simple în baza citirii unor reprezentări cartografice; Interpretarea imaginilor fotografice și materialelor grafice și cartografice în descrierea realității geografice.</p> <p>3.1. Identificarea unor situații-problemă ale mediului din localitatea natală, prin observare directă și dirijată (poluare, procese și fenomene geografice de risc ș.a.); Completarea unor fișe cu reguli de comportament în cazul unor procese și fenomene geografice de risc; Elaborarea comunicărilor/proiectelor privitor la unele situații-problemă ale mediului, în baza unui algoritm dat.</p> <p>3.2. Analizarea dirijată a unor situații-problemă ale mediului din localitatea natală, pentru a identifica cauzele acestora; Deducerea ghidată a unor soluții simple la situațiile-problemă ale mediului la nivel local.</p> <p>4.1. Determinarea unor caracteristici ale elementelor geografice prin calcule matematice simple (doar cu numere reale pozitive); desfășurării unor procese și fenomene geografice, utilizând noțiuni din domeniul științelor; Prelucrarea datelor geografice cu ajutorul diferitelor instrumente TIC.</p> <p>4.2. Exerciții de orientare în spațiu cu ajutorul busolei, GPS-lui și a altor mijloace specifice; Exerciții de orientare în spațiu după semnele locale.</p> <p>5.1. Elaborarea comunicărilor / referatelor / prezentărilor / proiectelor cu referire la diversitatea naturală și culturală a realității geografice; Compararea diversității naturale și</p>
---	--	--

<p>5.2. Enumerarea unor acțiuni de protecție a patrimoniului natural și cultural</p>	<p>importanța.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vremea și elementele ei. • Clima și importanța ei pentru natură și societatea umană. • Circuitul apei în natură: caracteristici generale. • Oceanul Planetar: părțile componente. • Valurile și curenții oceanici: caracteristici generale. • Râurile și lacurile: caracteristici generale, importanța. • Apele subterane: caracteristici generale, importanța. • Procesele și fenomenele geografice de risc: secetă, furtună, grindină, inundații. <p>BIOSFERA, SOLUL ȘI SOCIETATEA UMANĂ A TERREI</p> <p>Noțiuni: biosferă, sol, zonă naturală, populație, rasă umană.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Factorii care determină diversitatea lumii organice pe Terra. • Solul: caracteristici generale. • Zonele naturale: caracteristici generale. • Populația Terrei. Rasele umane. • Populația și așezările umane din Republica Moldova. • Activitatea populației în agricultură, industrie și servicii: caracteristici generale. • Procesele și fenomenele geografice de risc: dispariția speciilor de plante și animale. 	<p>culturale a realității geografice prin discuții tematice; Descrierea structurată a diversității naturale și culturale a realității geografice prin poster.</p> <p>5.2. Identificarea măsurilor de protecție a patrimoniului natural și cultural în baza observațiilor directe și indirecte; Propunerea unor soluții de ameliorare a mediului în localitatea natală în baza unor dezbateri; Elaborarea proiectelor individuale și de grup cu privire la protecția patrimoniului natural și cultural.</p> <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Semne ale naturii în orientarea în timp și spațiu; - Reguli de comportament în timpul calamităților naturale; - Activități umane ale populației din localitatea natală. <p>Produse școlare specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fișe de observații realizate în baza excursiilor și vizitelor tematice la obiective naturale și social-economice din localitate/țară, ghidate de profesor; - Harta-contur completată cu obiectivele geografice enumerate la fiecare unitate de învățare.
--	--	--

LA SFÂRȘITUL CLASEI A V-A, ELEVUL POATE:

- utiliza termenii geografici în diferite texte, în surse mass-media, reviste, emisiuni TV;
- citi semnele convenționale pe un suport cartografic și grafic;
- recunoaște situații-problemă ale mediului la nivel local;
- descrie unele elemente, procese și fenomene geografice, observate direct și indirect, prin conexiuni interdisciplinare;
- identifica elemente ale diversității naturale și culturale.

manifestând ca atitudini și valori specifice:

- respect și responsabilitate față de natură și comunitatea umană;
- interes pentru studierea și protecția patrimoniului natural și uman din localitate;
- interes, respect și toleranță pentru alte etnii și culturi;
- implicare în activități dirijate de protecție a naturii.

Clasa a VI-a
Geografia continentelor

Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Recunoașterea sensului termenilor geografici în descrierea realității geografice</p> <p>1.2. Asocierea elementelor, proceselor și fenomenelor geografice date după criterii prestabilite</p> <p>1.3. Descrierea structurată a realității geografice, utilizând termeni specifici</p> <p>2.1. Poziționarea elementelor geografice pe reprezentări cartografice utilizând rețeaua de paralele și meridiane principale</p> <p>2.2. Determinarea distanțelor dintre elementele geografice pe suporturi cartografice</p> <p>2.3. Ordonarea ghidată a</p>	<p style="text-align: center;">CONTINENTE ȘI BAZINE OCEANICE</p> <p>Noțiuni: bazin oceanic, scara hărții, tropic, cerc polar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Originea continentelor și bazinelor oceanice. • Marile descoperiri geografice (C. Columb, F. Magellan, Vasco da Gama). • Harta geografică: elementele hărții geografice, clasificări. • <i>Scara hărții aplicată în determinarea distanțelor pe hartă (lucrare practică).</i> <p style="text-align: center;">CONTINENTUL AFRICA</p> <p>Noțiuni: poziție fizico-geografică a continentului, factori endogeni, factori exogeni, formă de relief, golf, masă de aer, izotermă, zonă climatică, debitul râului, bazin hidrografic, zonă naturală, densitatea populației.</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Extremități: c. Blanc, c. Acelor, c. Verde, c. Guardafui. Insule: Madagascar. Peninsule: Somalia. Golfuri: Guineei. Strâmtoni: Mozambic. Munți: Atlas, Capului, Scorpiei. Vulcani: Kenya, Camerun. Podișuri: Etiopiei, Africii de Est. Câmpii și depresiuni:</p>	<p>1.1. Explicarea, cu cuvinte proprii, a sensului noțiunilor geografice; Prezentarea mesajului argumentativ utilizând termenii geografici tematici; Completarea unui enunț lacunar (cu cuvinte lipsă) cu referire la realitatea geografică descrisă.</p> <p>1.2. Completarea tabelului de concepte cu referire la procesele și fenomenele geografice studiate; Ordonarea / clasificarea elementelor, proceselor și fenomenelor geografice după diferite criterii; Asocierea mesajului transmis cu imaginea adecvată prezentată.</p> <p>1.3. Caracterizarea evenimentelor geografice cu aprecieri proprii; Deducerea concluziilor despre importanța călătoriilor geografice pentru societate și dezvoltarea științei geografice; Aplicarea algoritmului de descriere a unui continent; Descrierea elementelor, proceselor, fenomenelor geografice conform algoritmului; Aplicarea unor tehnici de lecturare a unui fragment de text cu caracter geografic.</p> <p>2.1. Exerciții de identificare a obiectivelor geografice pe hartă; Exerciții de localizare pe harta-contur a elementelor geografice; Excursii imaginare pe hartă; Exerciții de poziționare a elementelor geografice după punctele cardinale.</p> <p>2.2. Exerciții de calculare a distanțelor pe hartă prin aplicarea scării de proporție; Exerciții de identificare/transformare a tipurilor de scări ale hărții.</p> <p>2.3. Exerciții dirijate de interpretare a reprezentărilor grafice și</p>

<p>elementelor, proceselor și fenomenelor geografice în reprezentări grafice și cartografice</p> <p>3.1. Identificarea ghidată a situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional</p> <p>3.2. Recunoașterea dirijată a relațiilor cauză – efect în cadrul unor situații-problemă ale mediului la nivel regional</p> <p>4.1. Recunoașterea ghidată a caracteristicilor regionale ale spațiului geografic utilizând TIC</p> <p>4.2. Aplicarea dirijată a unor elemente din științe, tehnologii și matematică în studierea spațiului geografic regional</p> <p>5.1. Identificarea unor elemente ale patrimoniului natural și cultural regional</p> <p>5.2. Descrierea unor elemente ale patrimoniului natural și cultural din diferite regiuni ale Terrei</p>	<p>Mozambic, Kalahari, Congo, Ciad. Râuri: Congo, Niger, Zambezi, Orange, Limpopo. Lacuri: Tanganyika, Victoria, Ciad. Canaluri: Suez.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Africa. Poziția fizico-geografică. • Relieful. Factorii interni și externi de modelare a scoarței terestre. Substanțele minerale utile. • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. • Apele de suprafață. • Zonele naturale. • Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri. Harta politică a Africii: aspecte generale. • Procesele și fenomenele geografice de risc: furtuni de nisip/praf, deșertificare, epidemii, malnutriție. <p>CONTINENTUL AMERICA DE SUD</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Extremități: c. Gallinas, c. Horn, c. Branco, c. Parinas. Insule: Țara Focului. Strâmtori: Drake, Magellan. Munți: Anzi (vârful Aconcagua). Vulcani: Chimborazo, Cotopaxi. Podișuri: Guyanelor, Patagoniei. Câmpii: La Plata. Râuri: Parana, Orinoco. Lacuri: Titicaca.</p> <ul style="list-style-type: none"> • America de Sud. Poziția fizico-geografică. • Relieful. Substanțele minerale utile. 	<p>cartografice tematice; Organizarea grafică a informației geografice; Explicarea fenomenelor și proceselor geografice, utilizând reprezentări grafice și cartografice; Aplicarea diferitor tehnici de evaluare a avantajelor și a dezavantajelor unui proces/ fenomen geografic.</p> <p>3.1. Relatarea unei situații-problemă a mediului studiat; Colaborarea în echipă prin crearea unor proiecte tematice.</p> <p>3.2. Explicarea relațiilor cauză – efect dintre componentele naturale prin realizarea unui proiect investigativ; Aplicarea tehnicilor interactive de lucru cu privire la cauzele ce determină particularitățile unui component geografic; Emitere de idei cu referire la rezolvarea unei situații-problemă.</p> <p>4.1. Descrierea unor caracteristici ale elementelor, fenomenelor și proceselor geografice utilizând TIC; Discuție dirijată cu referire la relaționarea componentelor naturale; Realizarea unor studii de caz și a proiectelor aplicând TIC.</p> <p>4.2. Utilizarea elementelor din științe, tehnologii și matematică în studierea continentelor; Efectuarea unor calcule (cu numere reale pozitive și negative) cu referire la unele elemente ale spațiului geografic regional.</p> <p>5.1. Explicarea relațiilor dintre componentele naturii și societatea umană; Identificarea soluțiilor de protecție a patrimoniului natural și cultural regional; Interpretarea imaginilor cu referire la diferite obiceiuri și tradiții ale popoarelor.</p> <p>5.2. Prezentarea comunicărilor orale și scrise cu privire la elementele patrimoniului natural și cultural regional; Evidențierea unor elemente de cultură la nivel regional.</p>
---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele de suprafață. • Zonele naturale. • Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri. Harta politică a Americii de Sud: aspecte generale. • Procesele și fenomenele geografice de risc: pororoca, despădurirea. <p style="text-align: center;">CONTINENTELE AUSTRALIA ȘI ANTARCTIDA</p> <p>Noțiuni: ghețar, calota glaciară</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Extremități: c. York, c. Wilson, c. Steep Point, c. Byron. Peninsule: Arnhem, Cape York, Antarctică. Golfuri: Carpentaria, Marele Golf Australian. Munți: Marii Cumpene de Ape, Alpii Australiei, Transantarctici. Vulcani: Erebus. Râuri: Murray, Darling. Lacuri: Eyre.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Australia. Poziția fizico-geografică. • <i>Poziția fizico-geografică a Africii și Australiei, în comparație, aplicând algoritmul (lucrare practică).</i> • Relieful. • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele de suprafață. • Zonele naturale. • Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri. • Procesele și fenomenele geografice de 	<p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Avantaje și dezavantaje ale Marilor Descoperiri Geografice; - Consecințe ale defrișării pădurii Amazoniene; - Prognoze ale schimbărilor spațiale ale continentelor și oceanelor actuale peste 50 de milioane ani. <p>Produse școlare specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Fișe de observații realizate în baza excursiilor și vizitelor tematice la unele obiective naturale și social-economice, ghidate de profesor;</i> - <i>Harta-contur completată cu obiectivele geografice enumerate la fiecare unitate de învățare.</i>
--	---	---

	<p>risc: ariditatea climei, creek-uri, incendii naturale.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antarctida. Poziția fizico-geografică. Relieful. • Clima. Factorii de formare a climei. Calota glaciară. Lumea organică • Procesele și fenomenele geografice de risc: încălzirea globală a climei, topirea ghețarilor, dispariția speciilor de animale. 	
--	---	--

LA SFÂRȘITUL CLASEI A VI-A, ELEVUL POATE:

- descrie un continent, utilizând termenii geografici;
- aplica hărțile tematice la descrierea elementelor geografice ale continentelor studiate;
- identifica ghidat o situație-problemă a mediului la nivel regional;
- recunoaște caracteristicile spațiului geografic regional aplicând elemente din științe, tehnologii și matematică;
- descrie unele elemente ale patrimoniului natural și cultural regional.

manifestând ca atitudini și valori specifice:

- respect și responsabilitate față de natură și comunitatea umană;
- interes pentru studierea și protecția patrimoniului natural și cultural regional;
- respect și toleranță pentru alte etnii și culturi ale lumii.

Clasa a VII-a
Geografia continentelor și oceanelor

Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Expunerea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici în caracterizarea realității geografice</p> <p>1.2. Clasificarea elementelor, proceselor și fenomenelor geografice după criterii prestabilite</p> <p>1.3. Interpretarea informațiilor despre realitatea geografică regională, utilizând termeni specifici</p> <p>2.1. Localizarea elementelor realității geografice pe reprezentări cartografice conform coordonatelor geografice</p> <p>2.2. Rezolvarea exercițiilor geografice pe baza suporturilor statistice, grafice și cartografice</p>	<p style="text-align: center;">REȚEAUA DE GRADE A HĂRȚII GEOGRAFICE</p> <p>Noțiuni: rețea de grade, latitudine geografică, longitudine geografică, coordonate geografice.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Latitudinea geografică. Longitudinea geografică. • Coordonatele geografice. • <i>Rețeaua de grade aplicată în determinarea coordonatelor geografice (lucrare practică).</i> <p style="text-align: center;">CONTINENTUL AMERICA DE NORD</p> <p>Noțiuni: arhipelag, deltă, vânturi de vest, vânturi polare, alizeu, cumpăna apelor, lac natural, lac artificial.</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Extremități: c. Murchison, c. Mariato, c. Prințului de Wales, c. Saint Charles. Insule: Cuba, Arhipelagul Arctic Canadian. Peninsule: Florida, California, Labrador, Alaska. Strâmțori: Bering. Golfuri: Hudson. Munți: Appalași, Cordilieri, Stâncoși, Sierra Nevada. Vulcani: Popocatepetl. Podișuri: Preriilor, Laurențian. Câmpii: Marile Câmpii, Câmpiile Centrale. Râuri: Colorado, Yukon, Rio-Grande. Lacuri: Lacul Superior, Marele Lac Sărat, Marele Lac al Urșilor. Canaluri:</p>	<p>1.1. Recunoașterea sensului termenilor geografici în diferite surse de informare; Asocierea mesajului verbal transmis cu imaginea / harta tematică adecvată; Explicarea realității geografice utilizând termeni specifici; Descrierea proceselor/fenomenelor observate direct și indirect în termeni geografici.</p> <p>1.2. Completarea / elaborarea organizatorilor grafici de clasificare a elementelor, proceselor și fenomenelor geografice; Asocierea imaginilor / hărților / textelor tematice după criterii prestabilite; Gruparea pe diferite criterii a elementelor și fenomenelor geografice studiate.</p> <p>1.3. Descrierea realității geografice cu aprecieri proprii; Formularea concluziilor despre importanța cunoașterii realității geografice studiate; Aplicarea algoritmizării în caracterizarea unor elemente, procese și fenomene cu caracter regional, utilizând termeni specifici.</p> <p>2.1. Poziționarea pe hartă a elementelor realității geografice conform latitudinii și longitudinii geografice; Citirea și interpretarea hărților tematice aplicând coordonatele geografice.</p> <p>2.2. Exerciții de determinare a coordonatelor geografice prin aplicarea rețelei de grade; Exerciții de identificare a obiectelor geografice conform coordonatelor geografice indicate; Aplicarea rețelei de grade în calcularea distanțelor pe hartă în grade și în kilometri.</p>

<p>2.3. Caracterizarea realității geografice regionale pe baza suporturilor statistice, grafice și cartografice</p> <p>3.1. Recunoașterea situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional</p> <p>3.2. Compararea situațiilor-problemă ale mediului la nivel regional în baza unui algoritm</p> <p>4.1. Caracterizarea ghidată a spațiului geografic regional cu ajutorul TIC în baza unui algoritm</p> <p>4.2. Realizarea studiilor de caz cu referire la spațiul geografic regional, utilizând conexiuni interdisciplinare;</p>	<p>Panama.</p> <ul style="list-style-type: none"> America de Nord. Poziția fizico-geografică. Relieful. Substanțele minerale utile. Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele de suprafață. Zonele naturale. Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri. Harta politică a Americii de Nord: aspecte generale. Procesele și fenomenele geografice de risc: tornade, uragane, inundații, incendii naturale. <p>CONTINENTUL EURASIA</p> <p>Noțiuni: muson, rețea hidrografică, estuar. <i>Obiective geografice:</i> Extremități: c. Roca, c. Celiuskin, c. Piai, c. Dejniov. Insule: Islanda, Irlanda, Japoniei. Peninsule: Scandinavă, Iberică, Apenină, Asia Mică, Indochina, Kamceatka. Strâmtoni: Bosfor, Dardanele. Golfuri: Bengal. Munți: Apenini, Caucaz, Tian-Shan. Podișuri: Transilvaniei, Siberiei Centrale, Deccan. Câmpii: Română, Germano-Polonă, Precaspică, Indo-Gangetică, Marea Câmpie Chineză, Siberiei de Vest. Râuri: Rin, Volga, Ind, Huang He, Mekong, Lena. Lacuri: Ladoga, Aral, Balhaș, Marea Moartă.</p> <ul style="list-style-type: none"> Eurasia. Poziția fizico-geografică. 	<p>2.3. Explicarea proceselor și fenomenelor geografice, utilizând reprezentări statistice, grafice și cartografice; Analizarea climogramelor, a altor materiale grafice, a profilurilor și hărților tematice și deducerea concluziilor; Elaborarea unui rezumat în baza interpretării suportului statistic/grafic/cartografic oferit; Transferarea informației geografice pe suporturi grafice și cartografice.</p> <p>3.1. Identificarea situațiilor-problemă în baza analizei textelor/ imaginilor/hărților tematice; Formularea de idei/judecăți cu referire la rezolvarea situațiilor-problemă identificate; Stabilirea cauzelor ce determină situații de problemă în mediul geografic; Elaborarea unor proiecte individuale și de grup cu referire la anumite situații-problemă ale mediului la nivel regional.</p> <p>3.2. Analizarea comparativă a hărților tematice în stabilirea legăturilor dintre elementele/procesele/fenomenele geografice; Compararea elementelor, proceselor și fenomenelor studiate în baza algoritmului/textelor/imaginilor/hărților tematice; Expunerea soluțiilor de rezolvare a situațiilor-problemă; Aplicarea tehnicilor interactive de lucru cu privire la situațiile-problemă studiate; Elaborarea de proiecte individuale sau de grup privind soluționarea problemelor ecologice ale Oceanului Planetar.</p> <p>4.1. Aplicarea algoritmizării în caracterizarea spațiului geografic regional; Descrierea unor caracteristici ale elementelor, fenomenelor și proceselor geografice studiate utilizând diferite instrumente TIC (filme documentare, animații, prezentări PPT ș.a.); Recunoașterea caracteristicilor continentului studiat / a Oceanului Planetar în baza imaginilor prezentate, utilizând TIC.</p> <p>4.2. Investigarea particularităților continentului studiat / a</p>
--	---	---

<p>5.1. Distingerea rolului diversității naturale și culturale în mediul geografic regional</p> <p>5.2. Compararea trăsăturilor spațiului geografic regional, valorificând patrimoniul mondial</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Relieful. Substanțele minerale utile. • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele de suprafață. • <i>Zone climatice descrise conform algoritmului (lucrare practică).</i> • Zonele naturale. • Populația. Repartiția și densitatea populației. Structura rasială. Popoare, tradiții și obiceiuri. Harta politică a Eurasiei: aspecte generale. • Procesele și fenomenele geografice de risc: seisme, erupții vulcanice, secete, inundații, geruri puternice. <p style="text-align: center;">OCEANUL PLANETAR</p> <p>Noțiuni: curent oceanic, aisberg. Obiective geografice: Mări: Groenlandei, Norvegiei, Baltică, Barents, Albă, Nordului, Roșie, Arabiei, Caraibilor, Japoniei, Chinei de Est, Chinei de Sud. Insule: Arhipelagul Indonezian (Sondelor), Filipine. Strâmtoari: Bab-el-Mandeb. Fose oceanice: Puerto-Rico, Java, Marianelor, Filipinelor, Groenlandei.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oceanul Planetar: părțile componente. Poziția fizico-geografică a oceanelor Terrei. • Din istoria cunoașterii și explorării oceanelor. • Relieful bazinelor oceanice. • Clima și curenții oceanici. • Lumea organică. 	<p>Oceanului Planetar utilizând informații preluate din mass-media, video-uri, reviste ș.a.; Elaborarea proiectelor tematice individuale și de grup cu referire la spațiul geografic regional, utilizând conexiuni interdisciplinare.</p> <p>5.1. Identificarea relațiilor dintre componentele naturale ale continentului studiat / Oceanului Planetar, prin comunicări orale sau scrise; Identificarea soluțiilor de protecție a mediului geografic regional; Prezentarea imaginilor cu obiceiuri, tradiții ale popoarelor continentelor studiate; Vizionarea filmelor documentare cu referire la caracteristicile Oceanului Planetar; Evaluarea consecințelor impactului antropic asupra diversității naturale și culturale în mediul geografic regional, în baza unor discuții dirijate.</p> <p>5.2. Prezentarea comunicărilor orale și scrise cu privire la trăsăturile patrimoniului natural și cultural, comparând specificul continentelor și oceanelor; Evidențierea unor elemente de cultură specifică, în baza unor studii de caz din mass-media/imagini/texte tematice; Proiecte / comunicări / enunțuri tematice / portofolii, privind valorificarea patrimoniului mondial.</p> <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Consecințe ale colonizării continentului America de Nord pentru structura populației; - Procese și fenomene naturale de risc în regiunea Cercului de foc al Pacificului; - Cauze și consecințe ale tornadelor în America de Nord; - Influența curentului Nord-Atlantic asupra climei părții europene a continentului Eurasia; - Consecințe ale fenomenului climatic „El Niño” pentru diferite regiuni ale Terrei.
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Procesele și fenomenele geografice de risc asociate oceanelor: tsunami, taifunuri, valuri, furtuni, aisberguri, El Niño, poluare. • Importanța Oceanului Planetar. Protecția mediului natural al continentelor și oceanelor. 	<p>Produse școlare specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fișe de observații realizate în baza excursiilor și vizitelor tematice la anumite obiective naturale și social-economice, ghidate de profesor; - Harta-contur completată cu obiectivele geografice enumerate la fiecare unitate de învățare.
--	---	--

LA SFÂRȘITUL CLASEI A VII-A, ELEVUL POATE:

- caracteriza continente și oceane, utilizând termeni geografici specifici;
- aplica rețeaua de grade în determinarea coordonatelor geografice;
- identifica situații-problemă ale mediului regional, în baza algoritmului;
- integra achizițiile geografice regionale cu cele din alte discipline școlare;
- compara unele trăsături ale patrimoniului natural și cultural regional.

manifestând ca atitudini și valori specifice:

- opinii personale cu referire la realitatea geografică a continentului/oceanului studiat;
- respect și toleranță față de natură, diversitatea culturală a popoarelor;
- interes pentru valorificarea și protecția patrimoniului natural și cultural regional.

Clasa a VIII-a
Geografia fizică a Republicii Moldova

Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Formularea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici explicând realitatea geografică</p> <p>1.2. Sistematizarea unor elemente, procese și fenomene naturale după criterii prestabilite</p> <p>1.3. Prezentarea algoritmică a realității geografice naturale prin mijloace și limbaje specifice</p> <p>2.1. Raportarea elementelor, proceselor, fenomenelor naturale la suporturi statistice, grafice și cartografice tematice</p> <p>2.2. Interpretarea suporturilor statistice, grafice și cartografice pentru caracterizarea realității geografice naționale</p>	<p style="text-align: center;">REPUBLICA MOLDOVA: POZIȚIA FIZICO-GEOGRAFICĂ ȘI RELIEFUL</p> <p>Noțiuni: poziție fizico-geografică a țării, platformă, scut, eroziune, alunecare de teren, colină, hârtop, unitate de relief.</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Puncte extreme: Giurgiulești, Naslavcea, Criva, Palanca. Podișuri și coline: Moldovei de Nord, Podoliei, Nistrului, Codrilor, Tigheciului, Ciulucurilor. Dealuri: Veverița, Măgura, Vădeni, Rediul, Rădoaia, Lărguța. Câmpii: Bălților (Moldovei de Nord), Prutului de Mijloc, Prutului Inferior, Nistrului Inferior, Moldovei de Sud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teritoriul și poziția fizico-geografică a țării. • Unitățile structurale ale teritoriului și substanțele minerale utile. • Relieful: caracteristici generale. • Procesele de modelare a reliefului: caracteristici generale și clasificare. Procesele endogene și formele de relief create. • Procesele exogene și formele de relief create. • Unitățile de relief: caracteristici generale. • Procesele și fenomenele geografice de risc: cutremure de pământ, eroziune, alunecări de 	<p>1.1. Explicarea realității geografice, în scris și oral, utilizând termeni geografici; Descrierea unor elemente, procese și fenomene naturale, utilizând termeni specifici; Construirea de texte geografice noi, pe baza unor elemente oferite (termeni, date, denumiri geografice); Exprimarea opiniei personale cu referire la realitatea geografică, utilizând termeni geografici.</p> <p>1.2. Ordonarea elementelor, proceselor și fenomenelor naturale după criterii prestabilite; Compararea componentelor naturale la nivel local și național, în baza unor criterii prestabilite; Transformarea structurată a informației, clasificând elementele, procesele și fenomenele naturale, în baza anumitor criterii.</p> <p>1.3. Caracterizarea algoritmică a componentelor naturii, aplicând mijloace și limbaje specifice; Elaborarea unor comunicări geografice scrise sau orale, structurate pe baza unui algoritm propus; Exerciții de completare a informației geografice lacunare.</p> <p>2.1. Exerciții de localizare pe harta-contur a elementelor, proceselor și fenomenelor naturale; Excursii imaginare pe hărți tematice; Exerciții de calculare a distanțelor pe hartă, de determinare a coordonatelor geografice, aplicând rețeaua de grade și scara hărții; Analiza climogramelor, în baza unui algoritm.</p> <p>2.2. Descrierea unor elemente geografice, redată în diferite surse statistice, grafice și cartografice; Exerciții de observare liberă și</p>

<p>2.3. Explicarea proceselor și fenomenelor naturale utilizând suporturi grafice și cartografice</p> <p>3.1. Analizarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă ale mediului natural la nivel local și național</p> <p>3.2. Realizarea studiilor de caz privind soluționarea unor situații-problemă ale mediului natural la nivel local și național</p> <p>4.1. Explicarea realității geografice naționale realizând conexiuni interdisciplinare</p> <p>4.2. Explorarea spațiului geografic local și național utilizând conexiuni interdisciplinare</p>	<p>teren. Rolul reliefului în natură și pentru societatea umană.</p> <p style="text-align: center;">CLIMA ȘI APELE</p> <p>Noțiuni: radiație solară, ciclon, anticiclon, liman, apă potabilă, apă minerală.</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Râuri: Răut, Cogâlnic, Bâc, Botna, Ialpug, Camenca, Ichel. Lacuri naturale: Beleu, Manta, Dracele, Foltane, Bâc (Sălaș), Cahul. Lacuri de acumulare: Dubăsari, Costești-Stânca, Ialoveni, Ghidighici, Cuciurgan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Clima. Factorii de formare a climei. • Elementele climatice. Anotimpurile. Schimbările climatice. • Apele de suprafață: particularități generale. Râurile: rețeaua fluvială, caracterizarea râurilor principale, importanța. • Apele stătătoare: clasificare, caracterizare, importanța. • Apele subterane: particularități generale și importanța. • Procesele și fenomenele geografice de risc: secetă, temperaturi extreme, grindină, polei, chiciură, inundații. Protecția aerului și a apelor. • <i>Obiective hidrografice (râu, lac sau izvor) descrise în baza algoritmului (lucrare practică).</i> <p style="text-align: center;">VEGETAȚIA, LUMEA ANIMALĂ ȘI SOLUL</p>	<p>dirijată a realității geografice pe hărți, suporturi grafice și statistice; Transferarea dirijată a informației din texte pe suporturi cartografice și grafice.</p> <p>2.3. Analizarea proceselor și fenomenelor naturale pe baza suporturilor grafice și cartografice; Prezentarea unor realități geografice pe baza informației cartografice; Elaborarea de concluzii proprii în baza interpretării datelor statistice și a suporturilor grafice și cartografice.</p> <p>3.1. Identificarea dirijată a relațiilor cauzale ale componentelor mediului natural; Modelarea unor situații-problemă din mediul natural local sau național, în baza unui suport dat; Explorarea virtuală a unor situații-problemă din mediul natural al țării; Simularea unor situații-problemă ale mediului natural la nivel local și național, în baza unor informații oferite.</p> <p>3.2. Compararea dinamicii unor procese și fenomene naturale, observate direct sau indirect în mediul local și național; Elaborarea proiectelor investigative despre unele procese și fenomene naturale la nivel local; Enunțarea soluțiilor de rezolvare a situațiilor-problemă ale mediului natural, în baza dezbaterilor.</p> <p>4.1. Caracterizarea elementelor naturale după un algoritm dat; Identificarea unor relații cauzele în spațiul geografic local și național, bazate pe conexiuni interdisciplinare; Ordonarea unor caracteristici ale naturii după evoluția lor în timp, realizând conexiuni interdisciplinare.</p> <p>4.2. Investigarea spațiului geografic local și național, aplicând informații din alte discipline școlare (biologia, fizica, chimia, informatica, istoria); Identificarea unor explicații rezultate din observațiile proprii în spațiul local; Preluarea informației din</p>
--	--	--

<p>5.1. Explicarea diversității naturale a spațiului național în raport cu cel regional</p> <p>5.2. Deducerea unor măsuri de protecție a patrimoniului natural național</p>	<p>Noțiuni: asociație vegetală, complex faunistic.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vegetația și lumea animală: particularități generale. • Tipurile de vegetație: clasificare, caracterizarea tipurilor principale, importanța. • Complexele faunistice: clasificare, caracterizarea tipurilor principale, importanța. • Solul: factorii de formare. • Tipurile de sol: clasificare, caracterizarea tipurilor principale, importanța. • Procesele și fenomenele geografice de risc: dispariția unor specii de plante și animale, despădurirea, eroziunea solului. • Protecția vegetației, lumii animale și a solurilor. <p style="text-align: center;">ZONELE NATURALE ȘI ARIILE NATURALE PROTEJATE</p> <p>Noțiuni: stepă, silvostepă, arie naturală protejată, rezervație științifică, rezervație peisajeră, monument al naturii, parc național, dezvoltare sustenabilă.</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Parcuri naționale: Orhei. Rezervații științifice: „Codrii”, „Plaiul Fagului”, „Pădurea Domnească”, „Prutul de Jos”, „Iagorlâc”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zonele naturale: caracteristici generale. • Zona de stepă. 	<p>surse TV, reviste, surse web, etc., cu referire la natura țării; Corelarea informației din mass-media despre natura țării cu învățarea activă.</p> <p>5.1. Prezentarea unor date referitoare la diversitatea naturală din spațiul național; Argumentarea diversității naturale a țării prin analiza informației din diferite surse.</p> <p>5.2. Expunerea propriei viziuni asupra anumitor măsuri de protecție a patrimoniului natural național; Identificarea unor suprafețe din orizontul local care pot fi conservate și protejate; Identificarea unor soluții alternative de protecție a patrimoniului natural național; Dezvoltarea creativității și exprimării opiniei personale privitor la diversitatea și protecția patrimoniului natural național; Identificarea elementelor de degradare a patrimoniului natural național pe bază de observații.</p> <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reguli de comportament în caz de cutremur de pământ; - Procese și fenomene de risc ale reliefului localității/comunei natale; - Măsuri de prevenire și de combatere a impactului negativ al fenomenelor climatice și hidrologice de risc pe teritoriul comunei / localității natale; - Valorificarea și protecția vegetației, lumii animale și a solurilor de pe teritoriul localității / comunei natale. <p>Produce școlare specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fișe de observații realizate în baza excursiilor, vizitelor tematice, drumețiilor în localitatea natală și în țară, la obiective naturale, arii naturale protejate, ghidate de profesor; - Harta-contur completată cu obiectivele geografice enumerate la fiecare unitate de învățare.
---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Zona de silvostepă. • Ariile naturale protejate. Parcurile naționale. • Rezervațiile științifice, naturale și peisajere. • Monumentele naturii. • <i>Arii naturale protejate caracterizate în baza observațiilor directe și indirecte, aplicând algoritmul (lucrare practică).</i> • Republica Moldova în contextul dezvoltării sustenabile. 	
--	---	--

LA SFÂRȘITUL CLASEI A VIII-A ELEVUL POATE:

- explica realitatea geografică a țării, utilizând termenii geografici;
- interpreta suporturi grafice și cartografice în caracterizarea spațiului natural național;
- analiza relațiile cauzale ale mediului geografic local și național;
- stabili relațiile dintre diferite componente ale naturii, utilizând conexiuni interdisciplinare;
- argumenta necesitatea protecției naturii în contextul dezvoltării sustenabile a Republicii Moldova.

manifestând ca atitudini și valori specifice:

- opinii personale cu referire la realitatea geografică a țării;
- respect și responsabilitate față de mediul natural local/național;
- interes pentru valorificarea și protecția patrimoniului natural național;
- curiozitate și creativitate în promovarea patrimoniului natural național prin achiziții de la alte discipline școlare;
- implicarea în activități de voluntariat privind protecția naturii.

Clasa a IX-a
Geografia umană a Republicii Moldova

Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Utilizarea terminologiei geografice pentru caracterizarea realității geografice social-economice</p> <p>1.2. Sistematizarea unor elemente, procese și fenomene social-economice după anumite criterii</p> <p>1.3. Aprecierea realității geografice social-economice prin mijloace și limbaje specifice</p> <p>2.1. Reprezentarea grafică și cartografică a unor elemente social-economice utilizând date statistice</p> <p>2.2. Relaționarea elementelor social-economice pe baza</p>	<p style="text-align: center;">TERITORIUL ȘI RESURSELE NATURALE.</p> <p>Noțiuni: poziție economico-geografică, unitate administrativ-teritorială, comună, oraș, municipiu, condiții naturale, resurse naturale, resurse agroclimatice, fond funciar.</p> <p><i>Obiective geografice:</i></p> <p>Raioane: 32. Unități administrativ-teritoriale autonome: Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului. Municipii: Bălți, Cahul, Ceadâr-Lunga, Chișinău, Comrat, Edineț, Hâncești, Orhei, Soroca, Strășeni, Tighina (Bender), Tiraspol, Ungheni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teritoriul și poziția economico-geografică. Organizarea administrativ-teritorială. • Resursele naturale: noțiuni generale și clasificare. Resursele minerale utile. • Resursele climatice și resursele de apă. • Resursele de sol și resursele biologice. • Probleme actuale: asigurarea cu resurse naturale, protecția resurselor naturale. <p style="text-align: center;">POPULAȚIA ȘI AȘEZĂRILE UMANE</p>	<p>1.1. Utilizarea termenilor geografici pentru caracterizarea realității geografice social-economice; Interpretarea termenilor geografici din texte, surse mass-media, filme; Explicarea unor procese și fenomene social-economice observate direct sau indirect, folosind terminologia geografică.</p> <p>1.2. Structurarea unor elemente, procese și fenomene social-economice (populația; sectoarele și ramurile economiei) după criterii prestabilite; Clasificarea unor elemente, procese și fenomene social-economice după anumite criterii (unități administrativ-teritoriale; resurse naturale; migrația populației; așezări umane; relații economice internaționale).</p> <p>1.3. Aplicarea algoritmului în caracterizarea unor elemente, procese și fenomene social-economice (unități administrative, resurse naturale, populație, așezări umane, ramuri ale economiei, regiuni ș.a.), utilizând terminologia geografică; Analizarea unor elemente, procese, fenomene și evenimente social-economice locale și naționale din perspectiva dezvoltării sustenabile.</p> <p>2.1. Exerciții de localizare pe hartă a elementelor, proceselor și fenomenelor social-economice; Elaborarea unor reprezentări grafice, utilizând date statistice privind resursele naturale, populația, economia națională; Interpretarea analitică a unor suporturi statistice, grafice și cartografice tematice (tabele, diagrame, grafice, scheme, hărți).</p> <p>2.2. Stabilirea relațiilor dintre elemente, procese și fenomene</p>

<p>suporturilor statistice, grafice și cartografice</p> <p>2.3. Formularea unor convingeri despre realitatea geografică social-economică, pe baza suporturilor statistice, grafice și cartografice</p> <p>3.1. Analizarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă social-economice la nivel local și național</p> <p>3.2. Deducerea unor măsuri de soluționare a situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național</p> <p>4.1. Argumentarea realității geografice social-economice, realizând conexiuni interdisciplinare</p>	<p>Noțiuni: natalitate, mortalitate, bilanț natural al populației, migrația populației, emigrare, imigrare, îmbătrânire demografică, depopulare, resurse umane, urbanizare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evoluția numerică și mișcarea naturală a populației. • Migrația populației: factori și tipuri de migrații. Repartiția spațială a populației. • Structura populației: demografică, etnică, confesională, economică. Resursele umane și șomajul. • Așezările umane: caracteristici generale, clasificare. • Așezările rurale și urbane: evoluția, rețeaua de așezări, caracteristici. • <i>Dinamica și structura populației din localitate / comună, evaluate în baza algoritmului (lucrare practică).</i> • Probleme actuale: securitatea demografică a țării, amenajarea așezărilor umane. <p>ECONOMIA NAȚIONALĂ (sectorul primar și cel secundar)</p> <p>Noțiuni: economie națională, produs intern brut, materie primă, produs finit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Economia națională: noțiuni generale; structura pe sectoare și pe ramuri. • Agricultura și industria alimentară: structura pe ramuri; factorii de dezvoltare și de amplasare. • Cultura cerealelor, a plantelor tehnice și 	<p>naturale și social-economice, pe baza analizei suporturilor statistice, grafice și cartografice; Identificarea unor asemănări și deosebiri dintre elemente, procese și fenomene social-economice, prin compararea unor reprezentări grafice și cartografice tematice;</p> <p>Determinarea relațiilor cauzale dintre elemente, procese și fenomene naturale și social-economice, pe baza analizei suporturilor statistice, grafice și cartografice.</p> <p>2.3. Identificarea unor tendințe în dinamica elementelor social-economice, pe baza analizei suporturilor statistice, grafice și cartografice; Aprecierea realității uman-geografice la nivel local și național, pe baza analizei suporturilor statistice, grafice și cartografice.</p> <p>3.1. Identificarea unor situații-problemă ale mediului la nivel local și național, prin studierea diferitor surse de informații; Stabilirea relațiilor cauză-efect ale unor situații-problemă social-economice la nivel local și național, în baza unui algoritmului; Prognozarea dinamicii unor situații-problemă social-economice la nivel local și național, în baza dezbaterilor.</p> <p>3.2. Exprimarea unor opinii despre posibilitățile de soluționare a situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național, ca rezultat al discuțiilor; Proiectarea unor posibile soluții la situațiile-problemă social-economice la nivel local și național, în baza unor studii de caz; Implicarea în activități de voluntariat privind soluționarea situațiilor-problemă ale mediului la nivel local și național.</p> <p>4.1. Analizarea informațiilor de caracter geografic, utilizând TIC; Rezolvarea unor situații-problemă ale mediului la nivel local și național, utilizând informații de la alte discipline școlare (istorie, fizică, biologie, matematică, informatică ș.a.).</p>
--	---	---

<p>4.2. Investigarea spațiului uman geografic, utilizând conexiuni interdisciplinare</p> <p>5.1. Estimarea impactului uman asupra patrimoniului natural și cultural din perspectiva dezvoltării sustenabile</p> <p>5.2. Propunerea unor proiecte de caracter antreprenorial cu referire la patrimoniul natural și cultural național</p>	<p>industriile de prelucrare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Legumicultura, pomicultura și industria conservelor. • Viticultura și industria vinicolă. • Creșterea animalelor și industriile produselor animaliere. • Industria grea: structura pe ramuri; factorii de amplasare. Industria energetică. • Industria constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor. • Industriile chimică, a materialelor de construcție și de prelucrare a lemnului. • Industria ușoară: structura pe ramuri; factorii de amplasare. <p>ECONOMIA NAȚIONALĂ (sectorul terțiar) ȘI DEZVOLTAREA SUSTENABILĂ</p> <p>Noțiuni: trafic de mărfuri, trafic de călători, export, import.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sectorul serviciilor: structura pe ramuri; comerțul; turismul. • Transportul și comunicațiile. • Relațiile economice externe. • Probleme actuale: securitatea energetică și alimentară a țării; promovarea potențialului turistic. • <i>Obiective turistice din localitatea natală / țară: exemple de valorificare și promovare (lucrare practică).</i> • Republica Moldova în contextul globalizării, colaborării regionale și a 	<p>4.2. Realizarea ghidată a unor investigații interdisciplinare ale mediului local privind resursele naturale, populația și economia, în baza unui algoritm; Rezolvarea de exerciții privind indicatorii demografici și economici (ratele natalității și mortalității, bilanțul natural, soldul migratoriu, dinamica producției), utilizând cunoștințe din matematică, istorie și tehnologii; Elaborarea unui proiect investigativ, aplicând informații din tehnologiile de producție (agricole și industriale).</p> <p>5.1. Identificarea impactului uman asupra patrimoniului natural și cultural național, studiind diferite surse de informații; Analizarea stării patrimoniului natural și cultural național prin elaborarea unor proiecte de grup/postere/înregistrări video tematice; Evaluarea consecințelor impactului uman asupra patrimoniului natural și cultural național, în baza unor discuții tematice/dezbateri.</p> <p>5.2. Explicarea rolului comunității locale în valorificarea și protecția patrimoniului cultural național, în baza unor dezbateri; Estimarea impactului globalizării, a colaborării regionale și internaționale în valorificarea sustenabilă a patrimoniului cultural național, pe baza unor studii de caz; Elaborarea unor proiecte de caracter antreprenorial privind valorificarea și protecția patrimoniului cultural național.</p> <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poziția economico-geografică a comunei / localității natale; - Istoricul organizării administrativ-teritoriale a țării; - Procese demografice actuale din Republica Moldova; - Dinamica rețelei urbane a țării; - Practici de succes ale unităților economice din localitate/raion/țară.
---	--	--

	<p>dezvoltării sustenabile. Relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Probleme actuale: securitatea regională, promovarea dezvoltării sustenabile. 	<p>Produse școlare specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fișe de observații realizate în baza excursiilor și vizitelor tematice la unele obiective social-economice din localitate / țară (unități economice, obiective turistice ș.a.), ghidate de profesor. - Harta-contur completată cu obiectivele geografice enumerate la prima unitate de învățare.
--	---	--

LA SFÂRȘITUL CLASEI A IX-A, ELEVUL POATE:

- descrie realitatea social-economică a țării, utilizând terminologia geografică;
- interpretează suporturi statistice, grafice și cartografice tematice (tabele, diagrame, grafice, scheme, hărți) în caracterizarea economico-geografică a țării;
- determină relațiile cauzale dintre elemente, procese și fenomene naturale și social-economice, pe baza analizei unor surse de informații;
- proiectează soluții la unele situații-problemă ale mediului la nivel local și național, utilizând informații geografice și de la alte discipline școlare;
- elaborează proiecte de caracter antreprenorial și social privind valorificarea și protecția patrimoniului cultural național,

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

- responsabilitate și atitudine pragmatică privind realitatea geografică a țării;
- respect și toleranță față de natură, diversitatea culturală și valorile general umane;
- interes pentru valorificarea și protecția patrimoniului natural și cultural național din perspectiva dezvoltării sustenabile;
- curiozitate și creativitate în integrarea achizițiilor geografice cu cele din alte discipline școlare;
- implicare în activități de voluntariat privind soluționarea situațiilor-problemă și protecția mediului la nivel local și național.

V. REPERE METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Curriculumul actual își propune formarea la elevi a competențelor specifice *Geografiei* prin activități didactice care solicită implicarea susținută din partea celui care învață, astfel încât sarcina cadrului didactic este de a organiza și dirija învățarea în sensul de a determina participarea activă a elevului. Această abordare constă în promovarea învățării centrate pe elev – activitatea de construire individuală a cunoașterii; subiectul se informează, selectează, apreciază, analizează, compară, clasifică, transferă, descoperă, rezolvă, evaluează, concluzionează etc. Cu alte cuvinte, elevul construiește traseul propriu de învățare în raport cu potențialul său individual. O preocupare permanentă a cadrului didactic ar trebui să fie stimularea elevilor pentru a reflecta asupra propriului proces de cunoaștere și succes, astfel încât ei să devină conștienți de punctele lor tari, dar și de punctele lor slabe, pe care le pot compensa prin modul personal de valorificare a informației, gestionându-și astfel eficient propria cunoaștere. Profesorul este un facilitator al învățării și are responsabilitatea de a încuraja elevii să reflecteze la materialul prezentat, să-l integreze într-o viziune sistemică, să-l relaționeze cu ceea ce ei cunosc deja, să încerce să dea sens noii cunoașteri în propria lor viziune, să identifice posibilitățile de aplicare și valorificare a ei în viitor etc. Procedând astfel, elevul nu doar descoperă noul și creează sensul cunoașterii, ci și își construiește efectiv cunoștințele și își consolidează propriile abilități cognitive și metacognitive. Elevii vor putea realiza demersuri constructiviste în măsura în care cadrul didactic îi va îndruma să învețe, să gândească, exersându-și deprinderile de gândire activă, logică, analitică, critică, în diverse activități și în rezolvarea de probleme.

În curriculumul actual de geografie între unitățile de competență și activitățile de învățare și produse există o legătură directă, acestea corelând între ele. Totodată, există corelarea cu unitățile de conținut pe care cadrul didactic trebuie să o realizeze. Activitățile de învățare sunt formulate diversificat, punându-se accentul pe interacțiunea elevului cu suporturi construite, investigație individuală sau în grup și implicare activă în procesul formării sale.

Unitățile de conținut sunt formate din câteva rubrici: rubrica *Noțiuni*, în care sunt incluse noțiunile de bază la fiecare unitate de conținut, care au caracter obligatoriu și trebuie reținute de elevi; rubrica *Obiective geografice* include principalele denumiri geografice pentru fiecare unitate de conținut. Acestea, la fel ca și *lucrările practice*, au un statut obligatoriu și presupun aplicarea lor în activitățile legate de lucrul cu hărțile tematice și harta-contur ș.a. *Studiile de caz* și *Produsele școlare specifice* includ un șir de activități, realizarea cărora presupune angajarea activă și interactivă a elevilor în desfășurarea de activități de analizare și dezbateră colectivă/individuală a unui „caz”, a unei situații-problemă, de identificare și examinare a variantelor de acțiune și de luare de decizii în conformitate cu propriul sistem de valori. Rubrica *Finalități* prezintă capacitățile și atitudinile specifice geografiei pe care le va dobândi elevul la sfârșitul fiecărui an de studii.

În conformitate cu finalitățile educaționale urmărite, profesorul poate stabili formele de organizare a activităților elevilor în cadrul demersului didactic, după cum urmează:

- a) *Organizarea frontală a activității elevilor*, care presupune îndrumarea activității tuturor elevilor din clasă, simultan, într-un anumit interval de timp. În aceste situații profesorul transmite informații, explică, demonstrează, argumentează, dirijează activitatea elevilor, iar aceștia rezolvă sarcinile de instruire comunicate de profesor sau se autoinstruiesc;

- b) *Organizarea colectivă a activității elevilor (în grup)*, care reprezintă alcătuirea grupurilor/echipelor, în cadrul cărora elevii cooperează între ei în atingerea unor finalități comune;
- c) *Organizarea individuală a activității elevilor*, fiecare elev are dreptul la succes școlar și la atingerea standardelor educaționale. Profesorii de geografie au obligația de a stabili sarcini de învățare adaptate nivelului elevilor, astfel încât fiecare elev să realizeze progrese conform posibilităților sale. În acest context, se realizează următoarele categorii de situații educaționale:
- în situațiile în care profesorul își exercită influențele educative asupra unui singur elev, inclusiv în activitatea cu elevii cu CES, profesorii au obligația de a realiza activități de învățare individualizate, în funcție de tipul curriculumului realizat din perspectiva planului educațional individualizat (PEI);
  - în situațiile în care fiecare elev realizează sarcinile de instruire în mod dependent de colegii săi, cu sau fără ajutorul profesorului;
  - în situațiile în care elevii sunt aflați în risc de eșec școlar, profesorii au obligația de a realiza activități de învățare diferențiate, adaptând curriculumul școlar al anului de studii la posibilitățile de învățare ale acestora;
  - în situațiile în care elevii sunt capabili de performanțe înalte la geografie, profesorii au obligația de a stabili sarcini de învățare de nivel ridicat care să le asigure succesul;
- d) *Organizarea în binoame a activității elevilor*, care presupune activitatea acestora în perechi, alcătuite în mod aleatoriu de profesor sau după anumite preferințe.

Realizarea procesului de predare-învățare-evaluare necesită alegerea strategiei didactice optime, care presupune stabilirea metodelor și procedeele didactice adecvate, corelarea lor cu formele de organizare a activității elevilor corespunzătoare.

Succesul educației azi preconizează strategii axate pe acțiune, pe promovarea metodelor interactive, care să solicite mecanismele gândirii, ale inteligenței, ale imaginației și creativității.

Abordarea strategiilor didactice interactive se încadrează în problematica generală a dezvoltării paradigmei educaționale cu referire la dimensiunea de predare-învățare-evaluare, evidențiind caracterul activ-participativ din partea celor ce învață și posibilitatea de cooperare și de comunicare eficientă. Teoria constructivistă a învățării are în vedere dezvoltarea abilităților de comunicare între acei care învață prin promovarea strategiilor didactice interactive axate pe lucrul în grup.

Strategiile didactice interactive, ca strategii de grup, presupun munca în colaborare a elevilor organizați în microgrupuri sau echipe de lucru în vederea atingerii unor obiective preconizate. Ele se bazează pe sprijinul reciproc în căutare-cercetare și învățare, stimulează participările individuale, antrenând subiecții cu toată personalitatea lor (abilități cognitive, afective, sociale). Aceste strategii solicită efort de adaptare la normele de grup, toleranță față de opiniile, părerile colegilor, dezvoltând capacitățile autoevaluative, manifestându-se ca strategii de interacțiune activă între participanții la activitate (elev-elev, elev-profesor). Strategiile didactice interactive au în vedere provocarea și susținerea învățării active în cadrul căreia cel ce învață acționează asupra informației pentru a o transforma în una nouă, personală, proprie. În sens constructivist, folosind aceste strategii, profesorul îl determină pe elev să devină răspunzător și participant în procesul de construire a sensurilor informaționale, prin rezolvări de probleme, prin explorări și cercetări, sau aplicând ceea ce a dobândit în contexte noi, diferite. Învățarea interactivă vizează schimburile sociale în dobândirea noului, stimulând construirea și redefinirea

sensurilor, receptivitatea față de experiențele noi, căutate și rezolvate prin explorare, deducție, analiză, sinteză, generalizare, abstractizare, concretizare, punând accentul pe realizarea conexiunilor dintre noțiuni și solicitând o profundă implicare intelectuală.

Din acest punct de vedere, principiile care stau la baza aplicării strategiilor interactive sunt:

1. Construirea propriilor înțelesuri și interpretări ale conținuturilor instruirii geografice;
2. Discutarea și negocierea, nu impunerea obiectivelor;
3. Promovarea alternativelor metodologice de predare-învățare-evaluare;
4. Solicitarea informațiilor transdisciplinare și analizele multidimensionale ale realității geografice;
5. Evaluarea mai puțin criterială și mai mult reflexivă, prin metode alternative de evaluare;
6. Promovarea învățării **Geografiei** prin descoperire și rezolvare de situații-problemă.

Rolul profesorului de geografie capătă noi valențe, depășind optica tradițională prin care el era doar un furnizor de informații. În organizarea învățării prin cooperare el devine un coparticipant, alături de elev, la activitățile desfășurate. El însoțește și încadrează elevul în actul de cunoaștere. Așadar, proiectarea strategiilor didactice constituie o activitate complexă din partea profesorului care presupune, în primul rând, selectarea, organizarea/combinarea metodelor de învățământ în raport cu finalitățile prognozate, avându-se în vedere:

- modul de abordare a învățării;
- formele de organizare a procesului de predare-învățare-evaluare;
- suporturile didactice;
- timpul necesar aplicării strategiilor didactice alese.

În cadrul demersului didactic la **Geografie** va utiliza o gamă de metode și procedee, îmbinate și corelate sub forma unor modalități metodologice variate. În funcție de conținut și de tipologia lecției, metodele de instruire se îmbină sub diferite forme și se bazează pe mijloace și materiale didactice adecvate, în anumite secvențe ale lecției, pe măsura structurării ei logice.

Numai îmbinarea judicioasă a metodelor de instruire dezvoltă la elevi însușirile proprii ale gândirii: mobilitatea, flexibilitatea, capacitatea de analiză și sinteză, originalitatea gândirii, spiritul de observație, imaginația, capacitatea de transfer și aplicare a cunoștințelor la alte discipline școlare, asigurând astfel caracterul interdisciplinar al instruirii elevilor.

La alegerea metodelor de instruire se va ține cont de câțiva factori:

- *conținutul lecției*: de exemplu, dacă procesul sau fenomenul geografic ce se studiază poate fi observat direct, se va aplica demonstrația pe baza intuiției directe; în alt caz se poate utiliza demonstrația bazată pe materialul didactic (hărți tematice, imagini, planșe, filme didactice ș.a.) sau se apelează la imaginația elevilor în descrierea unui element, proces sau fenomen geografic;
- *competența specifică a lecției*: de exemplu dacă se pune accentul pe formarea competenței de raportare a realității geografice la suporturi statistice, grafice și cartografice, în acest caz se vor aplica sarcini practice de lucru în special cu harta, cu ajutorul cărora elevii își vor forma această competență;
- *particularitățile de vârstă ale elevilor*: strategiile să corespundă particularităților psihogenetice ale elevilor, să fie accesibile de realizat.

Pentru formarea competențelor specifice planificate cadrele didactice pot utiliza toate tipurile de metode:

- **Metode de comunicare orală** (bazate pe limbajul oral, pe cuvântul rostit), care sunt subdivizate în:
  - a) *metode expositive*: descrierea, explicația, instruirea prin înregistrări video ș.a.;
  - b) *metode interactive*: conversație euristică, dezbaterile, dezbaterile Phillips 6/6, asaltul de idei, metoda Delphi, jocul de rol, metoda acvariului, metoda mozaicului, sinectica, metoda cubului ș.a.
- **Metode de comunicare scrisă** (învățare prin lectură): lectură, analiza de text, informarea, documentarea ș.a.;
- **Metode de explorare a realității** (metode de învățare prin cercetare): experimentul didactic, studiul de caz, investigația ș.a.;
- **Metode de învățare prin acțiuni practice**: exercițiul, proiectul, lucrările practice, simularea, ș.a.;
- **Metode de raționalizare a învățării și predării**: activitate individuală cu ajutorul fișelor, instruire programată, instruire bazată pe TIC ș.a.

Profesorul are libertatea și responsabilitatea în alegerea tehnologiilor de formare a competențelor. Curriculumul la geografie orientează profesorul în aplicarea strategiilor didactice formative, aplicarea metodelor active și interactive, aplicarea activităților de învățare axate pe problematizare, investigație, studiu de caz. De asemenea, acest document educațional îi orientează pe profesori la formarea competențelor, la stabilirea interconexiunii dintre competențele specifice, unitățile de competențe, unitățile de conținut și activitățile și produsele de învățare, la realizarea instruirii prin cooperare, la realizarea unei evaluări permanente a performanțelor școlare.

În contextul evaluării formării competențelor vor deveni prioritare metoda proiectelor, investigația, lucrările practice, testarea și realizarea testelor docimologice. Este binevenită aplicarea evaluării asistată de TIC. Evaluările, realizate la geografie, vor include în mod obligatoriu și itemi rezolvarea cărora necesită conexiuni interdisciplinare, transdisciplinare. Vor fi propuse spre realizare și proiecte integrative, inclusiv proiecte de tip STEM și STEAM, ca metodă de evaluare.

Temele pentru acasă la geografie vor respecta *Instrucțiunea metodică privind Managementul temelor pentru acasă* și se vor organiza sub forma:

- *orală* (lectură, redare argumentată) – sistematic;
- *scrisă* (exerciții de cunoaștere, aplicare, sinteză) – sistematic;

temele pentru acasă *scrise* vor fi alternate cu cele *orale*, inclusiv se recomandă vizionarea, la domiciliu, a emisiunilor cognitive, filmelor artistice și documentare. Cadrul didactic va monitoriza elementul de acces la aceste surse și durata produsului media, în așa măsură ca vizionarea acestuia să nu solicite un volum exagerat de timp prin indicarea concretă a timpului în minute (de exemplu filmul: Cristofor Columb – partea a II-a, de la minutul 41).

- *de investigare* (excursii, vizite de studiu în instituții/întreprinderi specializate, interviul, machete, proiecte, inclusiv digitale, experimente) – la necesitate.

BIBLIOGRAFIE

1. Cadrul de referință al Curriculumului Național, aprobat prin ordinul MECC nr. 432 din 29 mai 2017.
2. Codul educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17.07.2014, cu modificările ulterioare.
3. Curriculum de bază, sistem de competențe pentru învățământul general, autori: I. Achiri, N. Bîrnaz, C. Ciorbă, [et. al.]. coord: V. Guțu. Aprobat la Ședința Consiliului Național pentru Curriculum, din cadrul MECC al Republicii Moldova din 28.12.2018.
4. Curriculum național. Aria curriculară educație socioumanistică, disciplina Educație pentru societate clasele V-IX, Științe (clasa a II-IV-a), Istorie (clasa a IV-a), aprobat prin ordinul MECC nr. 1124 din 20.07.2018. Chișinău: CEP USM, 2018.
5. Evaluarea curriculumului educațional. Aria curriculară: Educația socioumanistică. O. Dandara, V. Oлару, E. Muraru [et. al.]. coord: Vl. Guțu, Chișinău: CEP USM, 2018.
6. Geografia: Curriculum pentru învățământul gimnazial, aprobat prin ordinul ME nr. 245 din 27.04.2010. Chișinău: Lyceum, 2010.
7. Ghidul de implementare a curriculumului modernizat la Geografie pentru treapta gimnazială, aprobat prin ordinul ministrului educației nr. 597 din 30.06.2011. Chișinău: CEP USM, 2010.
8. Instrucțiunea privind managementul temelor pentru acasă, în învățământul primar, gimnazial și liceal. Aprobat prin ordinul MECC nr. 1249 din 22.08.2018.
9. Legea Republicii Moldova cu privire la Drepturile Copilului, nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994.
10. Psihopedagogia centrată pe copil. Guțu Vl. (coord.), Chicu V., Dandara O., [et. al.]. Chișinău: CEP USM, 2008.
11. Referențialul de evaluare la Geografie, Instrumentele de evaluare aferente standardelor de eficiență a învățării la disciplina școlară Geografie, aprobare prin decizia Consiliului Național pentru Curriculum (proces-verbal nr. 2 din 4 aprilie 2014).
12. Standarde de competențe digitale ale elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal, aprobat prin ordinul MECC nr. 862 din 07 septembrie 2015.
13. Standardele de eficiență a învățării la Geografie pentru învățământul gimnazial și liceal, aprobate prin ordinul Ministrului Educației nr. 1001 din 23.12.2011.
14. Standardele de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului, aprobate prin ordinul ME nr.970 din 14 octombrie 2013.
15. Standardele de dotarea minimă a cabinetelor la disciplinele școlare în instituțiile de învățământ general, aprobate prin ordinul MECC nr.193 din 26 februarie 2019.